

Votiró, V. voltor Vouta, V. volta Vou-veri-vou, cançó de bressol mallorquina (BDLC vi, 177; DAG.), mots de creació expressiva (de vegades abreujats com *vou* o *veu* 'bressol'), que és estrafalari declarar d'etimologia desconeguda (com fa estranyament AlcM) *Vouva, V. volva*

Vrema, vremar, V. verema (VI) Vri, V. veri Vri-mella, V. vermell (VI) Vrimen, vrimenera, V. vimet Vritat, V. veritat (VER) Vui, V. avui Vui, de-, en Cervetí (8, v. 19) no és «propos malveillant» (Jeanroy, Rom. LXV, 242) sinó mala lliçó per *d'enui* 'd'enuig, d'ofensa' *Vuidar, V. buidar (BUIT)*

VUIT, del ll. öcro '8'. □ 1.^a doc.: *üit*, orígens; *vuit*, ja sembla haver-n'hi alguna dada en el S. XIV.

La major part de les dades que es donen d'aquest segle o del XIII són de la forma *üit* o bé insegures, o bé tretes de textos poc fidedignes. En el *Blanq.* de Llull hi ha *vuit* però és en el cap. 2 conegut només en la versió modernitzada de 1526. En general en els mss. antics posen *·viii·* en números romans. Deu ser el cas de quasi tots els següents. En Desclot l'ed. Buchon-Coroleu porta *buyt* però Coll porta: «anem tost e desliura a avant: que no-n hi à a *·viii·* dies d'ell ni de sa terra, per ço car en la terra de Pere d'Aragó ha gran pobresa e ---», § 136 (NCL. iv, 111.12). En Bmetge l'ed. Casac. porta: «quan elles són bé pintades --- les mosques --- si una d'aquelles es posa sobre llur cara, necessari és --- que o la dita mosca o altra prenguen e maten davant elles: si no, de *vuit* jorns no seran alegres ne en porà hom haver bon respost» (*Somni* III, 115); però el ms. porta *·viii·* (almenys segons Riquer, p. 300.1).

Per tant és més que possible que passi el mateix en Muntaner: «--- lo Sr. rei de Mallorca estec *vuit* jorns, depuis, ab lo Sr. rei d'Aragon --- e als *vuit* jorns passats --- pres comiat ---»; «jo noliegé una nau --- e mis-hi ma muller e dos fillets que m'havia, un de dos anys e altre de *vuit* meses», §§ 101, 259, Casac. III, 20.21; VII, 34.26; però Bof. hi posa *vuit* en aquell cas i *buyt* en l'altre (¿potser només aquest segons el ms.?). En la *Cròn.* del Cerimoniós, Bof. imprimí *vuyt* (p. 25) però en el ms., segons Pagès, hi ha «lo dit Sr. Rey, pare nostre, no visqué sinó *·viii·* anys après que fon rey» (p. 9, § 6.20).

I és clar que en els autors valencians —a penes cal ja constatar-ho— hi ha *buyt*, com ja hem d'esperar segons l'ús modern: «demanà quant pa li daven a menjar --- --- *·iii·* onces, axí com V. S. mana—. Dix lavors lo Rey: —Donen-li-n altres quatre, que sien *buyt*—, e axí fon fet», JoMartorell (Ag. I, 353). «Si és la donzella --- gentil com la stela, / haveu de guardar-la ab molta cautela, / y, a cap de *buyt* dies, n'estau enfitat», *Viudes i Donzelles*, v. 473.

De tota manera, gràcies a alguns derivats tenim prova segura que ja existia la pronúncia *vuyt* en el S. XIV, almenys en la part NE. del domini: «un parel de fromatges, e *·i·* *uuytà* de froment al batla, per aratge» Vic, S. XIV; «fa forment --- e dos *vuytans*, a mesura de Vich», citat per AlcM d'inv. de Vic de 1486; era,

doncs, una mesura de forment usada per abonar un tribut que els pagesos havien de pagar als batlles per llurs llaurades (aratge); i segons AlcM es diu encara allà per a un vuitè de quartera doble: pressuposa doncs la pron. *vuit* a Vic en els Ss. XIV i XV. En les *VidesR* Mrs. Kniazzezh ens assegura que el ms. més antic (P, de la 1.ª meitat del S. XIV, i molt ross.) porta *la vuytava de Pentagosta* (jo havia cregut veure-hi *l'uytava de P.*) i el ms. B (també ross., de fi del segle) *l. vuytava d. P.*; més avall hi ha *la vuytava de Epiphania* en P, però *vuytava* en B; i més avall encara *les uytaues d. Pentagosta* (bis) en P (manca aquí el text de B), f° 1r2, 1v1. *Divuyt* ja un cop el 1380, i tres exts. de *dese(v)uyt*, anys 1386-1450, en *InvLC*. I veg. *vuytubri* infra.

L'evolució fonètica de öcro, com vaig deixar establert en *LleuresC*, 249, va ser a través de *uyt* (tancament de *yoit* = oc. ant., on es conservà la diftongació), passant d'una banda a *uyt* com en val.; de l'altra banda la *y* es consonantitzà → *v*, cf. *veit* en els parlars occitans immediats als de Cerdanya. Avui tenim *búit* o *vúit* en la majoria del domini català, i *yit* en val. (amb trasllat de l'accent de *úi* a *yí* (cf. AVUI < *úi* HÖDIE). Hi ha *búit* fins al cap dels Pirineus, des del Ross. fins al cim del Pallars (Tavascan, 1934). D'altra banda *uyt* > *yit* en molts parlars valencians. La pronúncia val. amb diftong creixent sembla assegurada ja en les últimes centúries, en particular havent-hi una variant local amb *guy*, en l'a. 1739: «dilluns, a *guit* dies del mes Juni del any mil setcents trenta y nou», i més avall *gui* 'avui' HÖDIE, en una acta de baptisme feta a Castalla (p. p. GzPalencia, BRAE xv, 94). És *yit* la que vaig anotar en moltes localitats, de N. a S. del País: *sét* o *yit* CastPna.; *bénta* de *yit úls* Benifaïó d'Espioca; *kañér yit* Alfara de la Baronia (per joc de mots amb el *Carrer Nou* que li ve a continuació, 1962). «Font de *lex yit* piletes» Cocentaina, 1962.

DERIV.: *Vuitanta*, ll. vg. OCTAGINTA (clàssic OCTOGINTA), contret en OCTANTA: «lo meu sperit / n'á portat pena, / sobra la squena / mal, *buytanta* anys: / treballs, afany / e greu turment», JRoig (*Spill*, 387); «aquest capità, cobdiciós de la nostra sanc morischa, ab la sua cruel mà, ha morts de la gent nostra, passats *buytanta-mília* moros», Galba, *Tirant* (Ag. IV, 51); «en nombre de cent *vuytanta* cavallers», *Cròn.* del Cerimoniós (Bof., p. 56). Modernament *buytanta* fins al cim dels Pirineus (Tavascan 1934). *Vuitantè; vuitantena; vuitanti. Vuit-cents* [Ss. XIV, XV, AlcM]; *vuitcentè; vuitcentista*.

Vuità, V. supra; *vuitaner* (DAG.). *Vuitava*, del ll. *octava* (*dies*) 'dia vuitè', V. supra cites de les *VidesR*; «del dia de Rams tor passat lo diumenge de les *buytaues* de Pascha», *CostTort.*, Ol., p. 116; «en la *vuytava* de St. Jordi, Girona o Camprodon 1386 (DAG.). Modernament reemplaçat per *vuitada*, de sufix més corrent [Belv.]; «tenir *vuitada*: fer festa vuit dies abans o vuit dies després», Ferrer Ginart, *Rond. de Men.*, 227; 'tongada de vuit dies', NOLLER (AlcM); «tu demanes a tos pares que 't dexen anar una *vuytada* a veure tos oncles de ---», Joan Segura (StaColQ), JnSegura (*A Estones Perdudes*, p. 193).